

JAN KŘIPAČ / 27. 6. 2016

Páni kluci

Málokterý český film evokuje prázdniny a léto tak, jako Páni kluci. Nestárnoucí snímek Věry Plívové-Šimkové z roku 1975 nyní vychází znovu na DVD.

Foto: Národní filmový archiv

Už první záběry naznačují celkovou atmosféru: prosluněnou krajinou ujíždí vlak tažený parní lokomotivou. Po louce za ním běží hlavní hrdina příběhu, školák Tomáš, který se ho snaží zastavit. Strojvůdce totiž zapomněl nabrat pana doktora. Když se Tomášovi podaří vlak konečně zastavit, dostane za odměnu cukrkandl a vrací se spokojeně po kolejích domů. Čas klukovských her může začít.

Věra Plívová-Šimková natočila svůj šestý film podle scénáře Jana Procházky, který se nechal volně inspirovat románem Marka Twaina *Dobrodružství Toma Sawyera*. Protože však byl Procházka na indexu zakázaných autorů, pokryl scénář svým jménem Vít Olmer (jenž si ve filmu zahrál vedlejší roli strážmistra). Snímek byl vyroben v dramaturgické skupině Oty Hofmana, který již dříve stejným způsobem zaštilil Procházkův scénář ke Kachyňově filmu *Už zase skáču přes kaluže*. Fakt, že se ve skutečnosti nejedná o Olmerovo dílo, nevěděla v té době ani režisérka Plívová-Šimková. Informace o Procházkově autorství se k ní dostala až po změně politických poměrů v roce 1989.

V původní verzi scénáře byl příběh zasazen do amerického prostředí. Plívová-Šimková se ho však rozhodla přenést do Čech z důvodů jednoduššího a levnějšího natáčení, ale také proto, že na práci v reálech vystavěla svou režijní poetiku. Jejím záměrem bylo inscenovat děj v rodném Podkrkonoší. Když se však nepodařilo nalézt vhodné lokality, které by vystihovaly náladu příběhu, přesunul se štáb nakonec na Litoměřicko. Natáčení probíhalo v historickém centru Litoměřic, na malebném nádraží v Levíně, na hradě Rýzmburku a dalších místech. Plívová-Šimková využila reálů nejen pro exteriérové scény, ale také pro práci v interiérech (například nádraží se přebudovalo

na byt Tomášových pěstounů), což dodalo filmu na bezprostřednosti a přirozeném výrazu, který je vlastní románové předloze.

K celkové uvolněnosti přispěly i herecké výkony. Plívové-Šimkové se podařilo skloubit nenucený projev dětských představitelů s komediální nadsázkou u profesionálních herců. Dětské role byly obsazeny – jak bylo pro režiséru obvyklé – vesměs neznámými talenty (s výjimkou Magdy Reifové a Petra Starého). Do postav dospělých pak typově přesně zapadli Iva Janžurová (teta Apolena), Karel Augusta (přednosta stanice), Josef Somr (učitel Lopata) či Petr Nárožný (řídící Pajprle), kteří předepsané role svým výkonem ještě umocnili. Ze spojení dětské přímočarosti s profesionální bravurou pak vzešel jeden ze základních stylových pilířů filmu. „Dětem, které stojí poprvé před kamerou, připadá úplně samozřejmé, když v jedné scéně vedle sebe mají svého stejně nezkušeného kamaráda a hned v následující vynikajícího herce. Vždy totiž běží o hru, děti si rády hrají a dobří herci taky (...) V tomto filmu je podíl dětí a dospělých zhruba jedna ku jedné, a že zkušený herec zintenzivňuje projev nezkušeného dítěte, je jisté,“ komentovala svůj přístup režisérka. [1]

Druhým – neméně výrazným – prvkem filmu je potom cit pro krajinomalbu. Přírodní exteriéry, zachycené kamerou Emila Sirotky, vystihují v kontrastu s měšťanskou strojeností „rebelský“ charakter příběhu, ale zároveň mu dodávají nezaměnitelný místní ráz. Krajina je zbavena vší exotičnosti, avšak pořád zůstává prostorem pro fantazii, snění a dobrodružství. V tom spočívá půvab „českého Toma Sawyera“.

Páni kluci měli premiéru v březnu 1976. Od té doby získali několik významných cen (Zlatý stříbrček či Velká cena poroty na festivalu v Gijónu), ale hlavně se zapsali do povědomí hned několika generací diváků. Věra Plívová-Šimková pak na chlapecký příběh navázala volným dívčím pokračováním – tentokrát již podle vlastního scénáře –, nazvaným *Jak se točí Rozmarýny*.

Páni kluci (ČSSR 1975), režie: Věra Plívová-Šimková, scénář: Jan Procházka (pod jménem Víta Olmera), kamera: Emil Sirotek, hudba: Petr Hapka, střih: Miroslav Hájek, hrají: Michal Dymek, Petr Voříšek, Petr Starý, Magda Reifová, Iva Janžurová, Karel Augusta a další. Bohemia MP, 87 min. DVD vydání: 17. 6. 2016

Poznámky:

[1] Robert Kolář [Ladislav Tunys], Páni kluci režisérky Věry Plívové-Šimkové. *Záběr* 9, 1976, č. 3 (30. 1.), s. 3.